

## Bibliografia

### Monografies Mèdiques.

Amb lloable continuïtat el Dr. Jaume AGUADÉ va enriquint la bibliografia mèdica catalana amb una monografia mensual. *Immunitat i vacunoteràpia preventiva*, pel Dr. Pere DOMINGO; *La cirurgia en els processos abdominals aguts*, pel Dr. M. CORACHÁN; i *Diagnòstic de les malalties del cor per l'electrocardiografia*, pel Dr. Cristià CORTÉS, són els tres darrers volums apareguts. La competència reconeguda en cada un d'aquests autors per a tractar els respectius temes, ha estat una vegada més palesada mercès a l'obra editorial i patriòtica del Dr. AGUADÉ.

El Sr. DOMINGO ha sabut fer una síntesi que permet al metge general tenir una idea exacta de l'estat actual dels coneixements sobre una sèrie de punts interessants de la immunitat espontània i provocada i una orientació, amb base sòlida, davant d'un conjunt de problemes que la clínica confia normalment al bacteriòleg. El Dr. DOMINGO té, però, massa personalitat i prou experiència per a no saber subtreure's a la temptació d'intercalar entre l'obra agena els resultats de les seves pròpies indagacions. Això fa que el llibre del Sr. DOMINGO, ultra posar el lector al corrent del què ha estat aconseguit pels bacteriòlegs de les diferents escoles i dels més llunyans països, sigui un índex profitosíssim i estimabilíssim on s'apleguen els fruits del treball metòdic i intel·ligent del nostre jove i ja eminent immunòleg.

El Dr. CORACHÁN per mitjà de la seva monografia dóna al metge pràctic un preceptari clar, breu i ordenat de ço que cal fer davant d'un cas que fuig dels dominis mèdics per a passar amb gran prestesa als del cirurgià especialitzat.

El Dr. CORTÉS, finalment, ha sabut aplegar en 64 pàgines, ricament il·lustrades amb gràfics ben impresos i aciençadament triats, les nocions que al metge general li cal posseir per tal d'interpretar un traçat elèctric de cor malalt.

Aquesta monografia, que no té pas la pretensió d'ésser un tractat complet i abreujat d'Electrocardiografia, és un model de resums on es posa al dia i bellament esquematitzat el què hi ha de positivament acceptable en aquesta branca de les ciències mèdiques.

L'èxit assolit per *Monografies Mèdiques* és la millor prova de l'encert amb què el Dr. AGUADÉ les dirigeix. També pot dir-se, en ajut d'aquesta afirmació, que la direcció de *Monografies Mèdiques*, per tal d'accedir a reiterades demandes dels elements mèdics de les Amèriques de parla espanyola, publicarà, traduïdes a la llengua de Cervantes, per bé que amb vestimenta de llibre, les monografies catalanes que assoleixin una més gran acceptació i una major xifra de venda en llur forma original.

L. CERVERA

### Les sucres et leurs dérivés.

Marc CRAMER. I vol, 353 pàg. *Bibliothèque du Chimiste*, Ed. Gaston Doin, Paris.

Hom sap que en el vast domini de la química orgànica, el capítol que tracta dels hidrats de carboni és complicat i ardu, difícil d'abastar en el seu conjunt i que

conté forces obscuritats i contradiccions. Aquestes substàncies (sucres, midons, cel·lulosa), que la cèl·lula vivent produeix en primer lloc i que passen a formar els constituents habituals de totes les plantes, hauran estat, malgrat d'ésser, junt amb les matèries proteïques, les més importants des del punt de vista biològic, les darreres a deixar veure els misteris de llur estructura química i a resistir les temptatives de síntesi. Això és degut a què el conjunt de les propietats físiques dels hidrats de carboni, llur estat sovint amorfe, de vegades col·loidal, llur manca d'estabilitat, la facilitat amb què es transformen els uns en els altres, la complexitat de llurs isomeries, fan d'aquest estudi un capítol dels més delicats de la química orgànica. En aquests darrers anys les recerques han pres ampla volada; homes eminents s'hi han dedicat i molts dels problemes complexos que aquestes matèries oferien, comencen avui a ésser vistos clarament. En ple període d'investigació és força interessant el llibre de M. CRAMER que constitueix una guia excel·lent.

El contingut és dividit en la següent forma:

Generalitats. I Part. *Els monosacàrids*: I. Propietats generals. II. Els principals derivats del grup aldehid. III. Els principals derivats dels grups alcohòlics. IV. Els anhídrids dels sucres. V. Síntesi dels sucres. VI. Configuració i activitat òptica. VII. Estructura dels sucres. Extensió de la fórmula cíclica. VIII. Preparació i descripció dels principals sucres.

II Part. *Els polisacàrids*. I. Constitució i síntesi dels polisacàrids. II. Descripció i preparació dels principals sacàrids.

III. Part. *Els hidrats de carboni*. I. Generalitats. II. Hidrats de carboni de reserva alimentària. III. Hidrats de carboni de l'esquelet cel·lular. Cel·lulosa. Index bibliogràfic.

#### **Colección de Montajes.**

C. TREYSE, traducció espanyola de J. MONTON I BLASCO. *Biblioteca del Radioamateur*, dirigida per E. NESPER. Ed. Lluís Gili, Barcelona.

Aquest llibre és el segon volum de la Biblioteca esmentada que l'editor Lluís Gili dona traduïda a l'espanyol. El comentari, per bé que favorable, no cal pas que sigui extens; una recopilació de muntatges de ràdio seleccionats, amb la qual són previstes totes les exigències de l'aficionat i se li donen els elements necessaris perquè, àdhuc, pugui assajar-ne de nous.

El llibret no conté pas dades tècniques ni aclariments teòrics, sinó pura i simplement un esquema de cada dispositiu, fins a 141, amb les notes necessàries per comprendre'n la notació. Els esquemes són clars i aquestes notes, totes elles concises, també; aquestes dues qualitats fan d'aquesta col·lecció de muntatges una obreta recomanable al qui vulgui provar una extensa varietat d'aparells, sense passar per l'estudi de llur fonament.

#### **El Firmamento.**

LLUÍS RODÉS, S. J., Director de l'Observatori de l'Ebre. Un volum de 586 pàgs., imprès en paper cuxé, amb 349 figs. - Salvat Editors, Barcelona, 1927.

És ben segur que la immensa majoria dels llegidors de CIENCIA estaran ja assa-

bentats de l'aparició d'aquesta obra *El firmamento*, que des del primer moment ha cridat fortament l'atenció del públic il·lustrat. Els llaços de germanor i de col·laboració que em lliguen amb l'autor no em permetran pas expressar totalment el meu pensament, per por de què no sembli adulació el mateix que dit d'un estrany s'atribuiria solament al mèrit intrínsec de l'obra.

Condensant des d'un principi el meu parer amb breus paraules, crec que *El firmamento* del P. RODÉS representa un esforç considerable, tant de part de l'autor com de l'editor: els dos han anat a l'hora, bell punt closos els tractès, perquè sortís una obra que honorés a l'ensens la ciència i l'art tipogràfic de la nostra terra. Ho han aconseguit? Examinem-ho.

I començant per la preparació de l'obra del P. RODÉS, podem afirmar palesament que aquesta ha estat llarga i acurada. En efecte: pot dir-se que la primera idea del llibre germinà en la intel·ligència del seu autor ja quan rebé dels seus superiors l'encàrrec de consagrar-se a les tasques de l'Observatori de l'Ebre, sobretot en donar-se compte exacte de la manca d'un llibre semblant a Espanya. El d'ARCIMIS, que en el seu temps pogué qualificar-se de prodigiós, resultava ja un xic antiquat. Així, doncs, cal afirmar que el període de preparació d'*El Firmamento* coincidí amb l'estada durant gairebé quatre anys del P. RODÉS en les principals Universitats i Observatoris dels Estats Units, on l'Astronomia, degut a les quantioses deixes d'arximilionaris, compta amb mitjans d'estudi i d'observació com en cap altra nació del món. Allí el P. RODÉS esmerçà una bona part del seu temps a recollir dades i a procurar-se les millors fotografies existents, sobre els diferents astres i sobre el nostre Planeta.

De retorn a Espanya i des de la direcció de l'Observatori de l'Ebre continuà sense interrupció el nostre infadigable compatrici la tasca començada. Durant aquests últims sis anys—període que podem qualificar d'execució d'*El Firmamento*—fou quan el P. RODÉS donà forma concreta al seu projecte i treballà amb vertader entusiasme i sense interrupció el redactat definitiu de l'obra, per a la qual s'aprofità del ric caudal d'observacions i treballs d'investigació del mateix Observatori, així com dels seus propis viatges per a l'assistència a diferents congressos d'Espanya, Portugal, Itàlia, França, Suïssa, Anglaterra i Estats Units. I, a més d'això, les moltes conferències científiques donades durant aquests anys en diferents centres culturals d'Espanya, li serviren de molt per acomodar l'estil de l'obra al gran públic desitjós de conèixer les meravelles de la Creació. Els que s'hagin donat compte de l'activitat desenrotllada pel P. RODÉS durant aquests darrers onze anys no ens titllaran d'exagerats si diem que poques obres hi haurà en la literatura científica moderna que hagin comptat amb tan forta preparació i amb tan poderosos mitjans d'informació perquè resultés un llibre ben acabat en tots els aspectes.

I passant ja a tractar en particular del pla d'*El Firmamento* cal confessar que és veritablement sublim i encisador. En la primera part de l'obra s'exposa el sistema solar, entenent per tal el Sol i tots els demés astres tributaris d'ell. Aquí s'ens donen a conèixer les dimensions i constitució de l'astre rei del dia i s'ens fa assistir a les seves convulsions posades de relleu per les taques i les fàcules, per les protuberàncies i núvols de vapors metàl·lics; a continuació s'ens il·lustra sobre el Planeta que habitem, començant pel seu embolcall gaseós, seguint per la superfície i acabant pel seu interior; per últim, s'ens transporta al nostre satèl·lit la Lluna per fer-nos recórrer després un a un els principals planetes, fins a acabar aquesta part de l'obra amb l'estudi dels asteroïdes, dels cometes i dels aerolits.

En la segona part el panorama s'aixampla d'un mode sorprenent. No és ja un estel el què en ella s'estudia: són milions i milions d'estels, com el nostre Sol, amb

llur acompanyament d'astres obscurs i de materials gaseosos de formes varies, però sempre de dimensions colossals, on la nostra imaginació es troba perduda en mig de tan inacabables meravelles.

No és solament el pla de l'obra el que col·loca *El Firmamento* en primera fila entre les demés obres similars: és, demés, la col·lecció riquíssima de dades arxivades en cadascuna de les seves pàgines, dades referents sempre als últims descobriments i a les més famoses teories; és també l'estil, reposat, magestuós, que de manera verament suggestiva penetra en les intelligències dels llegidors. En una paraula, és un llibre on els mateixos científics trobaran molt per aprendre i que llegiran també amb gran fruïció i profit totes les persones desitjoses de saber, encara que no portin una gran preparació científica; puix per una part, l'autor, amb notable habilitat, ha sabut eliminar del llibre el formulari matemàtic, deixant-hi solament el més precís i gairebé sempre de caràcter elemental; i per altra part tots els capítols són tan complets que arriben a constituir veritables monografies de les respectives matèries, amb les dades i estadístiques tan depurades, que a bon segur no es trobarien sinó a costa de recórrer nombroses obres especialitzades.

Si la valor literària i científica de l'obra s'enlaira tant, tampoc no es queda enra la presentació tipogràfica. En *El Firmamento* els editors han esgotat, per dir-ho així, tots els recursos de l'art tipogràfic modern. L'abundor d'esquemes i de fotografats irreprotxables dintre mateix del text, superen ja en molt al que ens tenen acostumats la generalitat dels llibres; però, demés, sobresurten fora del text nombrosos buid-gravats i algunes tricomies de plana sencera, que acaben, tanmateix, de donar vida a l'animat aspecte amb què ja per ella mateixa es presenta tota l'obra.

Em plau, doncs, acabar aquesta bibliografia donant les més efusives enhorabones a l'autor i als editors d'*El Firmamento* per l'encert a enriquir la bibliografia espanyola amb una obra de tan alt relleu.

Ignasi PUIG, S. J.